

بررسی اصالت اسلامی ایرانی در مساجد نوگرای معاصر

(مطالعه موردی: طرح مسجد چهارراه ولی عصر (عج) تهران)

مهدی حمزه نژاد^۱، مانده عربی^{۲*}

^۱ استادیار گروه معماری، دانشکده معماری و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران

^۲ کارشناس ارشد مهندسی معماری اسلامی، دانشگاه هنر اسلامی تبریز

چکیده

در عصر حاضر، با ظهور فناوری جدید، شاهد ساخت مساجدی هستیم که کالبدی متفاوت از مساجد گذشته دارند. قرارگیری آن‌ها در کنار مساجد سنتی در بافت شهری امروز، این پرسش را در ذهن مخاطبان ایجاد می‌کند که آیا مساجد امروزی با شکل جدید می‌توانند زمینه‌ساز رشد و تعالی انسان، که هدف اصلی عبادت است، باشند؟ هدف از این نوشتار بررسی چگونگی انطباق شکل و کالبد مساجد جدید با مبانی نظری خاص مساجد در حکمت اسلامی است. به این منظور نمونه موردی مسجد چهار راه ولی عصر تهران (طرح رضا دانشمیر) که کالبدی نوآورانه دارد، بررسی شده است. روش تحقیق در این مقاله به شیوه استدلال منطقی (مفهوم به مصداق) است. بدین منظور ابتدا مبانی نظری مسجد در دو بعد تشخیص شهری و فضای عبادی درونی، بر اساس فقه اسلامی، مطرح گردیده و معیارهای طراحی مسجد از آن استخراج شده و بر آن اساس گونه‌شناسی مساجد معاصر مورد بحث قرار گرفته است. سپس ویژگی‌های مساجد ولی عصر تهران به عنوان نمونه‌ای از مساجد متجدد معرفی و مبانی نظری آن، با توجه به اصول و معیارهای به دست آمده، بررسی شده است. نتایج حکایت از آن دارد که برخی دگرگونی‌های ناشی از پیشرفت فناوری در معماری ضروریست، اما باید مرزی مشخص برای آن در نظر گرفته شود تا تغییرات شکلی باعث تغییر مفاهیم والای انسانی نگردد و معماری مسجد در عین بداعت، هم‌چنان بازگوکننده تعالیم اسلامی باشد. در مسجد چهارراه ولی عصر تلاش برای بداعت و هماهنگی با محیط باعث شده است که معنا و هویت اسلامی در آن کمرنگ شود و بنا خوانایی خود را، که برای مسجد امری ضروریست، ازدست بدهد.

واژگان کلیدی: حکمت اسلامی، مسجد، مسجد چهارراه ولی عصر تهران.

A Study of the Islamic-Iranian Originality in the Contemporary Modern Mosques

A Case Study on Mosaue of Vali Asr(a) Cross-Road ,Tehran

Mehdi HamzeNejad

Assistant Professor , Department of Architecture , Faculty of Architecture and Urban Development , Iran University of Science and Technology

Maedeh Arabi

M.Sc. in Islamic Architecture Engineering , Tabriz Islamic Art University

Abstract:

At the present age, with the emergence of new technologies, we are witnessing the construction of mosques which have a physical body different from the past mosques. Their location besides the traditional mosques in today's urban textures, arises this question in the minds of addresses " whether or not , today's mosques in new shape can pave grounds for the growth and elevation of human which is the main goal of worshipping" ? The purpose of this article is to study the quality of adaptation of shape and physical body of new mosques with the specific theoretical foundations of mosques in Islamic wisdom. To this end, the case study of the mosque of Vali-Asr(a) crossroad in Tehran (Reza Daneshmir's Design) which has a innovative physical body has been conducted. The research methodology in this article is in the method of logical reasoning (concept through example). So, first the theoretical foundations of mosque have been put forth in two dimensions of urban prestige and internal worshipping space based on the Islamic jurisprudence. Then ,the standards of mosque design has been extracted from it and on that basis , the typology of contemporary mosques has been discussed. Later on , the features of Vali-Asr(a) crossroad mosque in Tehran as a sample of modern mosques along with its theoretical foundations have been introduced and studied with regard to the obtained principles and standards. The results indicate that some of the changes resulting from the advancement of technology in architecture is essential, but it is necessary to consider a specific border for it, so that the form changes could not make a change in the humane elevated concepts. Furthermore, the architecture of the mosque should both be innovative and narrator of Islamic teachings. In the mosque of Vali-Asr(a)crossroad, efforts to be innovative and harmony with the environment has diminished the Islamic identity and meaning in it and the building has lost its reading which is essential for a mosque.

Keywords: Islamic Wisdom, Mosque, Mosque of Vali Asr(a) Crossroad -Tehran